

ROZVOJ ÚZEMÍ VE VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ NA FAKULTĚ STAVEBNÍ ČVUT V PRAZE

Václav Jetel

Budoucnost územního plánování je v participativním a inovativním integrovaném územní rozvoji, pro který musíme vychovávat erudované odborníky, kteří budou schopni pomáhat regionálním a lokálním samosprávám k zajištění inkluzivního a udržitelného rozvoje. Tím myslíme takový rozvoj, který bude hledat udržitelnou územní soudržnost, konkurenceschopnost a odolnost sídel a regionů. Takovému typu výchovy se věnuje i Fakulta stavební ČVUT v Praze, která prostřednictvím všech svých kateder nabízí možnosti rozvoje osobností svých studentů, kteří se pak stávají žádanými odborníky i v profesích spojených s územním rozvojem. Nadstavbou pro mezikatedrovou spolupráci pak bývá spolupráce i s dalšími fakultami ČVUT v Praze, především s Fakultou architektury a Fakultou dopravní, ale například i s Masarykovým ústavem vyšších studií ČVUT s dopadem na střední školství nebo s univerzitami v České republice a v zahraničí. Katedra urbanismu a územního plánování, která již 30 let vychovává nové (evropské) územní plánovače, městské urbanisty nebo městské či krajinné inženýry, může kladně hodnotit výchovné a vzdělávací programy skrze uplatnění absolventů, ale stále pořád musí hledat v rámci fakulty inovace a modernizovat výuku tak, aby rychle reagovala na nové potřeby praxe v oblasti územního rozvoje.

Fakulta stavební ČVUT v Praze patří k historicky nejstarším fakultám v rámci univerzity a má v České republice své jasné místo, dané zaměřením (*stavební inženýrství, architektura a geodézie*), počtem a kvalitou absolventů a objemem a zaměřením grantových, výzkumných a dalších projektů, na kterých se podílí i Katedra urbanismu a územního plánování, jež se snaží ve všech studijních formách a doplňkové činnosti naplňovat poslání v oborech, které přímo souvisejí s rozvojem území.

Studijní formy tvoří především bakalářské, magisterské a postgraduální programy, které jsou doplněny o kurzy celoživotního vzdělávání a zvláštní odborné způsobilosti pro výkon státní správy na úseku územního plánování. Přestože se několik let potýká fakulta s poklesem studentů, ať už z důvodů demografických či z důvodu snížení zájmů o technické obory, nadále se daří udržet v dostatečném počtu vysokou kvalitu absolventů, kteří se během studia vždy seznámí s problematikou územního plánování, což vychází z historie naší katedry, která zahájila svou činnost před 30 lety ještě pod názvem *Katedra sídel a regionů*, pod vedením docentky Aleny Mansfeldové.

Již od počátku výuky územního plánování a urbanistické tvorby se přednášky, cvičení, semináře a závěrečné práce zaměřovaly na aktuální témata spojená s (trvale) udržitelným rozvojem území, kde nejdříve rezonovala taková témata jako techni-

ka územního plánování, ochrana přírody a krajiny, venkovský prostor, brownfieldy a městské inženýrství, aby pak se změnou názvu katedry (po roce 2008) byla rozšířena o urbanistickou tvorbu, krajinné inženýrství a geografické informační systémy. Nyní tak Fakulta stavební dokáže nabídnout plnohodnotné vzdělání pro výchovu široké škály odborníků, kteří se velmi úspěšně stávají aktivními účastníky při moderaci územního rozvoje v České republice. A tak nemusíme měřit úspěšnost snahy o výchovu interdisciplinárně vzdělaných odborníků skrze počty studentů nebo jejich hodnocení, ale pro jejich široké a přínosné uplatnění v praxi na pozici komunálních politiků, projektantů, úředníků veřejné správy, správců veřejné infrastruktury, ale i investorů, kteří mají výrazný vliv na rozvoj území.

Hlavní vzdělávací cíl – (evropský) územní plánovač

Stejně jako ostatní fakulty a katedry na ČVUT v Praze, i Katedra urbanismu a územního plánování usiluje při své výuce o interdisciplinární pojetí vzdělávání svých posluchačů, kteří jsou pak schopni udávat směr změnám, které jsou zapotřebí při správě sídel a regionů. Katedra tak sleduje tento závazek, který mají vůči své profesi územní plánovači v evropském pojetí této moderní vzdělávací a vědecké disciplíny.

Konkrétně pro roli územního plánovače katedra, často ve spolupráci s ostatními katedrami Fakulty stavební ČVUT v Praze, nabízí skrze své předměty, kurzy, workshopy, exkurze či konference zájemci pro vzdělání odborníků, kteří jsou schopni být vedoucími manažery změn v území, tvůrci a vizionáři nástrojů územního rozvoje, vědci, poradci či samotnými správci obcí a regionů.

Oporou pro naplnění cílů vzdělávání v oblasti územního rozvoje je potřebné pedagogické zázemí, kdy samotná katedra stojí na velkém množství odborníků, kteří díky své praxi (projektanti územně plánovacích nástrojů, městští architekti), vědecké činnosti (TA ČR, NAKI III – v letošním roce například začne projekt pod patronací Ministerstva kultury pod názvem „Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn“) a spolupráci s dalšími subjekty veřejné správy či spolkové činnosti (MMR, krajské úřady, AUÚP) nabízejí platformu pro nezbytnou edukaci. Výhodou Fakulty stavební je však možnost široké spolupráce s dalšími pracovišti, kdy se v poslední době ukazuje jako cenná a nezbytná spolupráce s katedrami oboru inženýrství životního prostředí či architektury a stavitelství. Mezioborová spolupráce je nyní nejintenzivnější na úrovni postgraduálního studia díky různým společným pedagogickým či konferenčním akcím nebo grantům. Do budoucna je třeba tyto aktivity rozšířit mezi další katedry a odstranit někdy historicky

zakonzervované autonomní vzdělávací procesy, které brání studentům získat co nejširší povědomí o specifikách územního rozvoje, který prostupuje do každého oboru lidské činnosti. Velkou výzvou pro všechny katedry je pak simulace praktických postupů, které jsou většinou postaveny na koordinaci jednotlivých soukromých a veřejných zájmů napříč obory a řešení konkrétních problémů v území.

Katedra urbanismu v současné době již používá různé druhy her a výukových materiálů pro získání dovedností při moderování diskuse, veřejného projednání nebo dohadovacího řízení. V tomto roce katedru podpoří ve svém úsilí i samotná Fakulta stavební v rámci celoškolské vnitřní soutěže, která poskytne finanční podporu na projekt „Inovace forem výuky územního a krajinného plánování prvky zážitkové pedagogiky“, jenž pomáhá dosažení cílů Strategického záměru ČVUT 2021+, jako je zvyšování kvality a úspěšnosti studia, zapojení praxe do výuky a okrajově i možnost zvýšení zájmu o studium u kvalitních středoškolských studentů.

Poslední dobou se také ukazuje jako nezbytná spolupráce se zahraničními pracovišti a podpora výuky zahraničních studentů, která nejen že navzájem obohacuje všechny zúčastněné strany, ale zvyšuje aktivní používání cizích jazyků jako nezbytné vybavenosti pro vyměňování informací a jejich studium. V této oblasti nabízí katedra velké spektrum předmětů, které přitahuje pozornost čím dál tím větší skupiny zahraničních studentů napříč kontinenty. S ohledem na jazykovou stránku vzdělávání vytváří fakulta nové cizojazyčné studijní programy, podporuje vznik nových předmětů a prověřuje, zda některé části studia nenabízet pouze v angličtině (například u postgraduálního studia).

Budoucnost – výchova již na nižších vzdělávacích stupních či mezioborové akreditace

Ačkoliv můžeme mít dobrý pocit, že činíme maximum pro edukaci nových odborníků, je třeba si klást stále nové cíle a optimalizovat výuku s ohledem na nové trendy a potřeby uživatelů území,

Foto: archiv Fakulty stavební ČVUT v Praze

Den otevřených dveří na Fakultě stavební ČVUT v Praze – stolní hra se středoškoly „Máme plán“

kteří jsou spojeni s využitím chytrých technologií, s minimalizací spotřeby primárních zdrojů, zvýšením efektivity systémů v území, s odolností sídel a volné krajiny před náhlými změnami, ať už jsou vyvolány přírodními nebo civilizačními silami či s jejich adaptací na ně.

V oblasti výchovy a vzdělávání je však prvořadou povinností celé společnosti zařadit již do základních a středních škol větší rozsah výuky orientující se na architekturu, urbanismus a územní plánování, s důrazem na ochranu a rozvoj hodnot území, respekt k limitům využití území, s diskusí nad potřebou změn v území a jejich problémy. Musíme tak v našich dětech od začátku rozvíjet schopnosti diskutovat o potřebách jednotlivých uživatelů v území, s respektem k názoru oponenta, schopnosti estetického vnímání sídel a krajiny a umět prakticky pomoci při tvorbě kvalitního životního prostředí. Katedra zatím činí významné kroky směrem ke středním školám, kde se aktivně zapojila do nového pedagogického programu zajišťovaného Masarykovým ústavem vyšších studií ČVUT pro učitele stavebních předmětů na středních školách.

Na akademické půdě je pak potřeba připravit mezioborové akreditace, které by cílily směrem na městské inženýrství nebo tvorbu a ochranu krajiny. Zatím tyto

plány nepadly na úrodnou půdu a vše se prozatím daří zakládat pouze ve formách kurzů celoživotního vzdělávání. Zde lze ale připomenout slova klasika „nevadí, když neprší, hlavně že kape“ a příkladem této mezioborové spolupráce může být vznikající akreditovaný kurz celoživotního vzdělávání pod záštitou Fakulty dopravní ČVUT v Praze s názvem Dopravní telematika a městské inženýrství. Tento krok může být začátkem i pro významnější, v budoucnu akreditovaný studijní program Městské inženýrství na ČVUT v Praze, o který již od počátku vzniku katedry usilujeme, ale bohužel leckdy narážíme na ekonomické či procedurální důvody.

Katedra urbanismu a územního plánování již třicet let nabízí stabilní odborné zázemí pro výchovu nových urbanistů, územních plánovačů či manažerů území usilující v duchu současných trendů o inkluzivní a udržitelný územní rozvoj a bude vždy vděčna za jakýkoliv podnět ke zlepšení výchovy a postavení odborníků usilující o optimální územní rozvoj našich sídel a regionů. Velmi dobrou platformou pro vyměňování zkušeností a názorů je každoroční hojně navštěvovaná konference Člověk, stavba a územní plánování, kterou v letošním roce na podzim uspořádáme již po sedmácté.

Použité zdroje:

*Strategický záměr vzdělávací a tvůrčí činnosti
Fakulty stavební ČVUT v Praze od roku 2021.*
Dostupné z: <https://portal.fsv.cvut.cz/rozvoj/zamer2021.pdf>.

Charta evropského plánování, ECTP-CEU, 2013.
Překlad: MMR. ISBN 978-80-87318-33-1. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/pdf/charta-evropskeho-planovani-2013.pdf>.

Územní agenda 2030. Překlad: MMR. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/evropska-unie/uzemni-agenda-evropske-unie>.

*Ing. Václav Jetel, Ph.D.
Katedra urbanismu a územního plánování
Stavební fakulta ČVUT v Praze*

ENGLISH ABSTRACT

Spatial Development in Education and Training at the Faculty of Civil Engineering of the Czech Technical University in Prague, by Václav Jetel

The future of spatial planning lies in participatory and innovative integrated spatial development, for which competent professionals being able to assist regional and local governments to provide inclusive and sustainable development must be trained. It means the development that seeks sustainable spatial cohesion, competitiveness and resilience of settlements and regions. The Faculty of Civil Engineering of the Czech Technical University in Prague is dedicated to this type of education and through all its departments provides opportunities for the development of the personalities of its students who subsequently become desired professionals in careers related to spatial development. The interdepartmental cooperation is often built on cooperation with other faculties of the CTU in Prague, especially with the Faculty of Architecture and the Faculty of Transport, as well as, for example, with the Masaryk Institute of Higher Studies of the CTU with an impact on secondary education or with the universities in the Czech Republic and abroad. The Department of Urbanism and Spatial Planning, which has been educating new (European) spatial planners, urban planners or urban or landscape engineers for 30 years, can positively evaluate educational and training programmes through the professional career of graduates, however, it still has to seek innovations within the faculty and upgrade teaching to respond quickly to the new challenges of practice in the field of spatial development.